

Badanie przesiewowe
na obecność tętniaka aorty brzusznej
Abdominal aortic aneurysm (AAA) screening

Bezpłatne badanie w ramach NHS dla mężczyzn w wieku 65 lat lub starszych
A free NHS check for men aged 65 and over

(Polish)

Dla kogo przeznaczona jest ta broszura?

Broszura zawiera informacje na temat badań przesiewowych na obecność tętniaka aorty brzusznej (tzw. badanie AAA) dla mężczyzn w wieku 65 lat lub starszych.

Wyjaśnia ona, czym jest tętniak aorty brzusznej i na czym polega badanie. Jej celem jest ułatwienie podjęcia decyzji o poddaniu się badaniu.

Badanie przesiewowe na obecność tętniaka aorty brzusznej jest prostym i bezpłatnym badaniem ultrasonograficznym.

Kto może zostać poddany badaniu?

Program badań NHS obejmuje wszystkich mężczyzn, którzy w danym roku osiągną wiek 65 lat.

Czy badani są mężczyźni w wieku powyżej 65 lat?

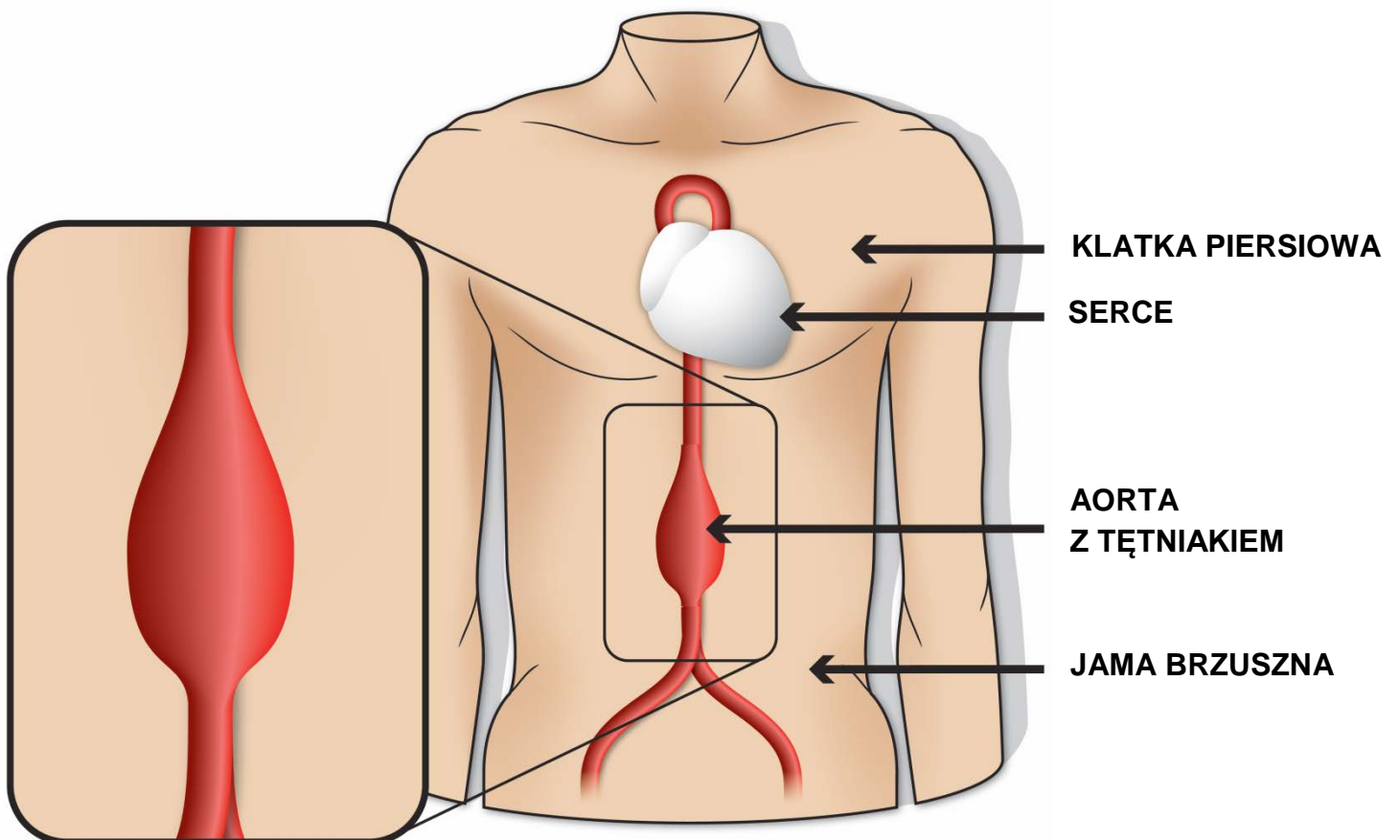
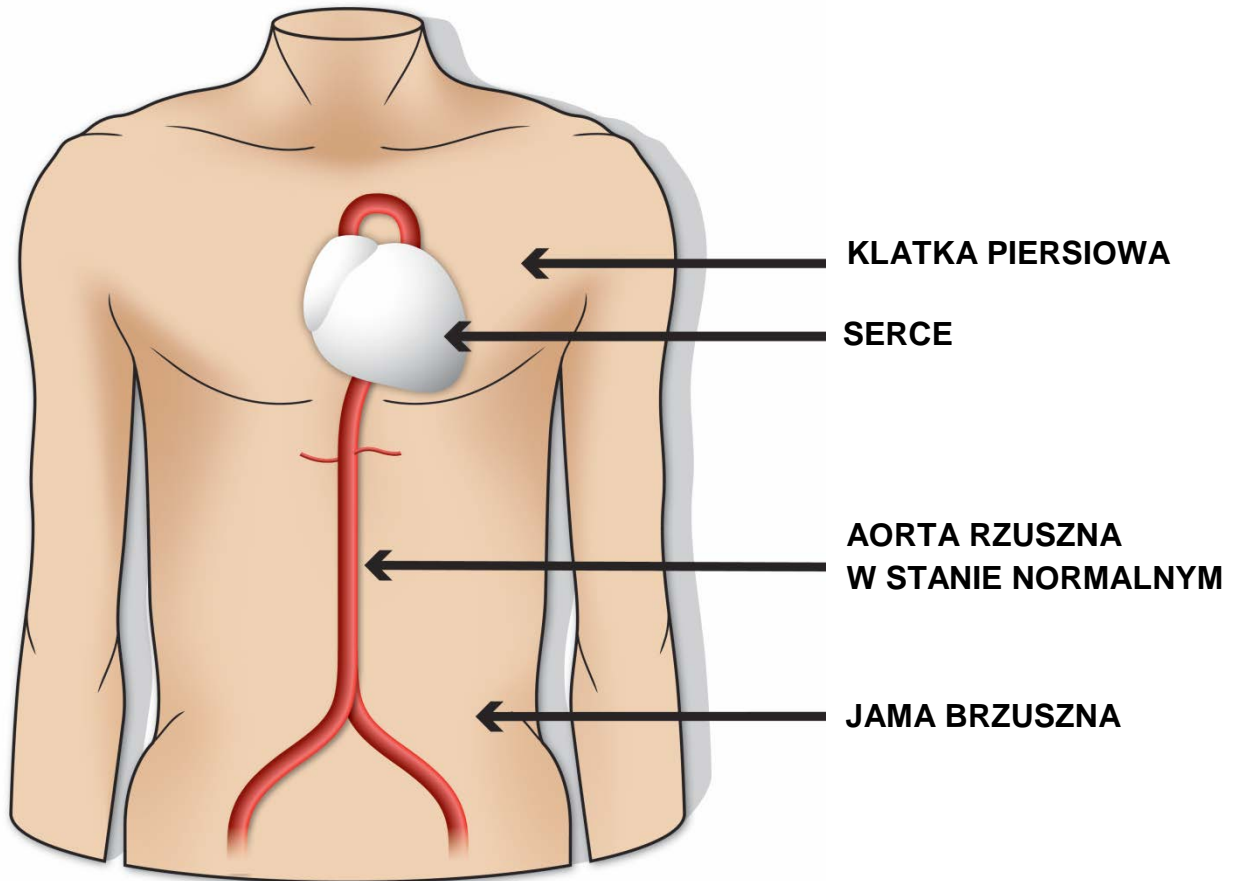
Mężczyźni w wieku powyżej 65 lat, którzy nie byli wcześniej poddawani temu badaniu, mogą się zgłosić do miejscowej placówki służby zdrowia w celu ustalenia terminu badania.

Czym jest tętniak aorty brzusznej?

Aorta jest głównym naczyniem krwionośnym dostarczającym krew do organizmu. Przebiega ona od serca w dół przez klatkę piersiową i jamę brzuszną.

U niektórych osób z upływem lat ściana aorty w jamie brzusznej ulega osłabieniu. Może ona rozszerzyć się, tworząc tętniaka aorty brzusznej.

Objaw ten występuje najczęściej u mężczyzn w wieku 65 lat i starszych.

Czy tętniak aorty brzusznej jest niebezpieczny?

Duże tętniaki aorty występują rzadko, ale mogą być bardzo niebezpieczne. Rozciąganie ściany aorty osłabia ją i może doprowadzić do jej przerwania, co powoduje krwotok wewnętrzny. Na 100 osób, u których dochodzi do pęknięcia tętniaka, około 85 umiera.

Aorta powiększona w niewielkim stopniu w porównaniu ze stanem normalnym nie jest objawem niebezpiecznym. Ważne jest jednak kontrolowanie stanu pacjenta, aby stwierdzić, czy tętniak się nie powiększa.

Dlaczego badania są istotne?

Osoby, u których występuje tętniak, nie zauważają zazwyczaj żadnych objawów. Oznacza to, że nie występują bóle ani inne zauważalne oznaki świadczące o obecności tętniaka.

Badania przesiewowe mają na celu wczesne wykrycie tętniaków, kontrolowanie i leczenie ich, co znacznie zmniejsza zagrożenie poważnymi powikłaniami spowodowanymi przez tętniaki.

Najłatwiejszą metodą stwierdzenia obecności tętniaka jest poddanie się badaniu ultrasonograficznemu jamy brzusznej.

Jak często występuje ten problem?

Wśród badanych mężczyzn w około jednym przypadku na siedemdziesiąt stwierdzona zostaje obecność tętniaka aorty brzusznej.

U kogo ryzyko jest największe?

Prawdopodobieństwo wystąpienia tętniaka aorty brzusznej jest **sześć razy** większe u mężczyzn niż u kobiet. Z tego powodu badanie przesiewowe nie obejmuje kobiet. Z wiekiem prawdopodobieństwo wystąpienia tętniaka zwiększa się.

Tętniak aorty brzusznej występuje częściej u osób:

- **które są palaczami lub paliły w przeszłości**
- **które mają wysokie ciśnienie krwi**
- **których brat, siostra lub jedno z rodziców miało tętniaka aorty brzusznej**

Na czym polega badanie?

Badanie przeprowadzane jest przy pomocy ultrasonografu (USG) i przypomina badanie kobiet w ciąży. Badanie jest bardzo szybkie i nie trwa zazwyczaj dłużej niż 10 minut.

W przychodni sprawdzone zostaną dane osobowe osoby badanej. Otrzyma ona informacje i będzie mogła zadać pytania dotyczące badania.

Przed badaniem należy się położyć i unieść lub rozpiąć koszulę. Nie ma potrzeby rozbierania się. Na skórę brzucha nałożony zostaje chłodny żel.

Czujnik urządzenia będzie się przesuwać po skórze osoby badanej. Na ekranie pojawia się obraz aorty, która może zostać zmierzona.

Osoba badana dowie się o wyniku badania natychmiast. Kopia wyniku zostanie również przesłana do przychodni lekarskiej, w której pacjent jest zarejestrowany.

Dane osobowe osób badanych

Osoba badana musi wyrazić zgodę

1. na poddanie się badaniu
2. na przetwarzanie danych osobowych w ramach programu badań przesiewowych w celu świadczenia bezpiecznych usług

Zgodnie z przepisami prawa wszyscy pracownicy NHS oraz osoby pracujące w imieniu NHS muszą szanować prywatne informacje o pacjentach i bezpiecznie je przechowywać. Statut NHS zawiera wytyczne dotyczące sposobu prowadzenia dokumentacji pacjentów w celu ochrony prywatności. Ponadto obowiązują przepisy prawa, których celem jest zapewnienie poufności danych.

Badanie może mieć jeden z czterech wyników:

Stan normalny

Jeżeli szerokość aorty **nie przekracza 3 cm**, oznacza to, że **nie jest powiększona** (czyli nie ma tętniaka). **Większość badanych mężczyzn będzie mieć wynik w normie**. Po badaniu nie jest konieczne leczenie ani dalsza kontrola. Pacjent nie będzie ponownie poddawany badaniu na obecność tętniaka aorty brzusznej

Mały tętniak

Jeżeli aorta ma szerokość od **3 cm do 4,4 cm** – występuje mały tętniak. Pacjenci z małym tętniakiem będą poddawani dalszym badaniom co 12 miesięcy, aby stwierdzić, czy tętniak się nie powiększa.

Tętniak średniej wielkości

Jeżeli aorta ma szerokość od **4,5 cm do 5,4 cm** – występuje tętniak średniej wielkości. Pacjenci z tętniakiem średniej wielkości będą poddawani dalszym badaniom co 3 miesiące, aby stwierdzić, czy tętniak się nie powiększa

Duży tętniak

Jeżeli aorta ma szerokość od **5,5 cm lub większą** – występuje duży tętniak. **Jedynie u jednego na tysiąc badanych mężczyzn stwierdzana jest obecność dużego tętniaka**. Pacjenci, u których stwierdzony zostanie duży tętniak, są kierowani do specjalistycznego zespołu w celu przeprowadzenia dalszych badań i omówienia możliwości leczenia, które zazwyczaj polegają na zabiegu operacyjnym.

Jakie działania podejmowane są w przypadku małego lub średniego tętniaka?

Na tym etapie pacjenci nie wymagają leczenia. Ważne jest jednak kontrolowanie stanu tętniaka, ponieważ leczenie może być konieczne, gdy osiągnie on większe rozmiary. Większość tętniaków powiększa się bardzo powoli, tak więc większość mężczyzn z małym lub średnim tętniakiem nigdy nie będzie wymagało leczenia.

Osoby te poddawane są dalszym badaniom co rok, w przypadku małego tętniaka, lub co trzy miesiące, w przypadku tętniaka średniej wielkości.

Pacjent otrzyma porady dotyczące zmniejszenia prawdopodobieństwa powiększenia się tętniaka. Pacjent może również otrzymać leki lub jego terapia może zostać zmieniona przez przychodnię lekarską, w której jest zarejestrowany. Konieczne mogą być również kontrolne badania ciśnienia krwi.

Jakie działania podejmowane są w przypadku dużego tętniaka?

Pacjent, u którego stwierdzony zostanie duży tętniak, otrzyma skierowanie do specjalistycznego zespołu, który przeprowadzi dalsze badania. Następnie możliwe metody leczenia zostaną omówione ze specjalistą. Leczenie polega najczęściej na zabiegu operacyjnym wykonywanym zazwyczaj w ciągu kilku tygodni od podjęcia decyzji przez pacjenta.

Przed leczeniem dużego tętniaka konieczne może być wstrzymanie się od prowadzenia samochodu oraz sprawdzenie warunków ubezpieczenia związanego ze stanem zdrowia, np. ubezpieczenia turystycznego.

Leczenie tętniaków wykrytych w trakcie badań przesiewowych jest zazwyczaj bardzo skuteczne. Wiążące się z nim ryzyko zostanie szczegółowo wyjaśnione przez specjalistę.

Zabieg operacyjny nie jest wykonywany we wszystkich przypadkach dużego tętniaka aorty.

Jakie jest ryzyko?

Samo badanie nie stanowi żadnego ryzyka.

Okolo 54 mężczyzn na każde 10 tys. przebadanych pacjentów zostanie poddanych zabiegowi operacyjnemu w celu usunięcia tętniaka. Przeciętnie jeden z tych 54 pacjentów nie przeżyje operacji, ale możliwe jest, że tętniak nigdy nie uległby przerwaniu, nawet gdyby nie został poddany leczeniu.

Badanie przesiewowe nie eliminuje całkowicie ryzyka przerwania tętniaka, ale jest najlepszą metodą ochrony przed tą chorobą.

Czy badanie na obecność tętniaka aorty brzusznej może wykryć inne choroby?

Nie. Badanie to ma na celu wyłącznie wykrycie tętniaka aorty brzusznej. Nie obejmuje ono badań pod kątem innych chorób. W razie jakichkolwiek obaw związanych ze stanem zdrowia należy się skontaktować z przychodnią lekarską.

Czy badanie jest wiarygodne?

Badanie na obecność tętniaka aorty brzusznej daje wynik o wysokiej pewności. Żadne badanie nie daje stuprocentowej pewności, ale przypadki, w których wynik był normalny, a u pacjenta doszło do rozwoju dużego tętniaka są bardzo rzadkie.

Zdarza się, że pracownik wykonujący badanie nie jest w stanie uzyskać wyraźnego obrazu aorty. Nie stanowi to powodu do niepokoju. Badanie może zostać powtórzone w innym terminie.

Gdzie można znaleźć więcej informacji?

- Przed podjęciem decyzji o poddaniu się badaniu można skorzystać z serwisu ułatwiającego pacjentom podjęcie decyzji o udziale w badaniu przesiewowym na obecność tętniaka aorty brzusznej na stronie internetowej at ***www.nhs.uk/aaadecisionaid***
- Osoby objęte badaniem przesiewowym otrzymują powiadomienie o terminie, zawierające numer telefonu lokalnej placówki prowadzącej badania.
- Dane kontaktowe lokalnej placówki można znaleźć na stronie internetowej ***www.nhs.uk/aaa*** lub telefonicznie pod numerem 0300 4224468.
- Informacje na temat badań przesiewowych NHS na obecność tętniaka aorty brzusznej można znaleźć na stronie ***www.nhs.uk/aaa***
- Organizacja charytatywna Circulation Foundation wspiera osoby cierpiące na choroby żył i tętnic, czyli choroby naczyniowe, włącznie z tętniakami aorty brzusznej. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej ***www.circulationfoundation.org.uk***
- Można również skontaktować się z przychodnią lekarską.

Pierwsza publikacja

Styczeń 2015

Prawa autorskie

© Crown copyright 2015

Internet

www.nhs.uk/aaa

Public Health England (Agencja Zdrowia Publicznego) jest odpowiedzialna za programy badań przesiewowych w ramach NHS.